

УДК. 339.5.012.42

ТЕОРЕТИЧНА АРГУМЕНТАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІТИКИ ПРОТЕКЦІОНІЗМУ ЗА УМОВ ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Мірзодасва Т.В.

канд. геогр. наук, доцент

Національний університет харчових технологій

Сєрова Л.П.

Канд. екон. наук, доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

За положеннями класичної теорії міжнародної торгівлі, основою вільної торгівлі є досконала конкуренція, яка полягає у відкритому доступі на внутрішній та зовнішні ринки будь якої кількості фірм, що вільно конкурують між собою. Тільки за умов досконалості конкуренції на зовнішньому та внутрішньому ринку політика вільної торгівлі стає парето-оптимальною, коли виграв країни від розвитку вільної торгівлі перевищує національні втрати від відкриття внутрішнього ринку .

Спроби обґрунтувати доцільність проведення політики протекціонізму та регулювати міжнародну торгівлю в умовах досконалиї конкуренції знайшли своє відображення в багаточисленних доводах які отримали назву аргументів протекціонізму.

Більшість з цих аргументів, що використовуються з метою виправдання застосування інструментів регулювання міжнародної торгівлі і які можна віднести до необґрунтованих аргументів, носять як правило помилковий характер.

Проблема пошуку правильних рішень при здійсненні політики протекціонізму за умов досконалиї конкуренції стає все більш актуальною, оскільки невизначеність щодо засобу яким слід відходити від політики вільної торгівлі, призводить до загрози відриву зовнішньоторговельної

політики від цілей підвищення суспільного добробуту та лобіювання зацікавленими групами власних інтересів.

Наукова аргументація щодо можливості та необхідності регулювання міжнародної торгівлі за умов досконалої конкуренції, знайшла своє відображення в теорії «іншої кращої» політики, в основу якої покладено твердження, що вільна торгівля зо всім не обов'язково досягає оптимальності за Парето у світовому розподілі виробництва та споживання, в той час як приватні монополії, державні політики та зовнішні ефекти спричиняють розходження між приватними та суспільними видатками та прибутками. В якості доказової бази теорії «іншої кращої» політики використовуються два аргументи: аргумент «дефекту внутрішнього ринкового регулювання» та аргумент «покращення умов торгівлі».

В той же час, слід зазначити, що використання аргументу «дефекту внутрішнього ринкового регулювання» в якості підстави для обмеження імпорту можливо при умові, що встановлення імпорتنих обмежень призведе до зростання не тільки доходу окремої галузі, а і інших галузей національної економіки, внаслідок чого, граничні суспільні доходи країни будуть більшими за чисті втрати національної економіки від впровадження імпортного мита.

Використання аргументу «покращення умов торгівлі», що до митного обмеження імпорту або експорту можливо лише при умові, що економіка країни є «великою», тобто такою яка внаслідок застосування до неї торгівельних обмежень може призвести при імпорті до зниження світових цін, а при експорті до відсутності, або непропорційно меншого, за зростання експортної ціни, скорочення з боку іноземного споживання. Тільки за таких умов, встановлення торговельних обмежень «великою країною», доходи її бюджету від покращення умов торгівлі можуть бути більшими за чисті втрати країни від їх застосування.

В цьому випадок слід також звернути увагу на те, що застосування торговельних обмежень як при експорті так і при імпорті «великою» країною економічно доцільно лише за умов його оптимальності, тобто, коли зростання рівня торговельних обмежень є невеликим за розміром та зворотно пропорційним еластичності іноземної пропозиції при імпорті та прямо пропорційним еластичності попиту на зовнішньому ринку при експорті.

Підсумовуючи вище наведене, можна зробити висновок, що теорія «іншої кращої» політики не є аргументом на користь загального втручання урядом у ринок, а лише фокусує увагу, насамперед, на можливості усунення причин, які призводять до різних викривлень та розбіжностей. Лише коли їх усунення вважається неможливим, інша краща політика вважається доцільною. За всіх інших обставин, першою кращою політикою вважається політика вільної торгівлі.

Список літератури:

1. Приходько, І. В. Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції [Текст] / Ірина Валеріївна Приходько // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 19. – № 1. – С. 91-100
2. Стукач Т.М. Аграрний протекціонізм і вільна торгівля при вступі до СОТ / Т.М. Стукач // Економіка АПК. – 2005. - №3. – С. 146-149.
3. Хейлперін, М. А. Вільна торгівля та соціальний добробут [Текст] / М. А. Хейлперін // Огляд міжнародної праці. – 1957. – №3. – с. 173-192.
4. J.E. Meade, “Theory of International Economic Policy” N.Y. 1955.
5. Richard E. Caves, “International Corporation: The Industrial Economics of Foreign Investment”, *Economica*, February 1971, pp 1-27.